

Gümnaasium, 10 klass

1 tund nädalas, 35 tundi aastas

Õpitulemused	Õppesisu ja õppetegevus
I Kursus: Üldajalugu	
1. Vana-aeg	
<ul style="list-style-type: none">• Mõistab looduslike olude mõju inimühiskonna arengule• Mõistab riigi, kultuuri ja ühiskonna olemuslikku seost• Mõistab antiigipärandi olulisust tänapäeval;• Tunneb ning võrdleb demokraatliku ja aristokraatliku linnriigi, Rooma vabariigi ning keisririigi toimimise põhimõtteid;• Iseloomustab religiooni ja mütoloogia osa antiikaja inimese maailmapildis ning kristluse tekkelugu ja kujunemist riigiusuks;• Kirjeldab antiikkultuuri saavutusi, toob esile seosed antiikkultuuri ja Euroopa kultuuri• kujunemise vahel• Oskab kaardil näidata Kreeka linnriike ja hellenistliku kultuuri levikuala ning Rooma riigi laienemist;• Teab, kes olid Homeros, Herodotos, Sokrates, Platon, Aristoteles, Perikles, Aleksander Suur,• Romulus, Caesar, Augustus, Constantinus Suur, Jeesus ja Paulus, ning iseloomustab nende tegevust;• Teab mõisteid <i>polis</i>, <i>aristokraatia</i>, <i>türannia</i>, <i>demokraatia</i>, <i>hellen</i>, <i>barbar</i>, <i>kodanik</i>, <i>senat</i>, <i>konsul</i>, <i>vabariik</i>, <i>keisririik</i>, <i>patriits</i>, <i>plebei</i>, <i>Piibel</i>, <i>Vana Testament</i>, <i>Uus</i>• <i>Testament</i>, <i>Rooma õigus</i>.	<p>Kreeka linnriigid: valitsemine, kodanikkond, eluolu. Sparta ja Ateena.</p> <p>Hellenid ja barbarid: hellenite kasvatus, haridus ja igapäevaelu.</p> <p>Kreeka kultuur: mütoloogia ja religioon. Homerose eeposed. Ajalookirjutuse algus. Kõnekunst. Teater.</p> <p>Filosoofia: Sokrates, Platon, Aristoteles. Olümpiamängud.</p> <p>Makedoonia tõus ja hellenism: Aleksander Suur.</p> <p>Rooma riigi teke. Rooma vabariik ja selle korraldus. Rooma tous suurriigiks: armee. Caesar.</p> <p>Keisrivõimu kehtestamine: Augustus. Laane-Rooma ja Ida-Rooma.</p> <p>Rooma ühiskond ja eluolu: perekond, kasvatus ja haridus. Rooma õigus. Rooma kui antiikaja suurlinn.</p> <p>Ehituskunst.</p> <p>Religioon: ristiusu teke ja levik ning tous riigiusuks.</p> <p>Antiiktsivilisatsioonide saavutused ja tähtsus maailma ajaloos.</p> <p>Kombineeritud õuesõpe: Fotojaht. Antiigi pärand Eestis.</p> <p>Lõiming Kirjanduse õppekavaga.</p>
2. Keskaeg	
<ul style="list-style-type: none">• Mõistab riigi, kultuuri ja ühiskonna olemuslikku seost keskaja kontekstis;• Iseloomustab keskaja ühiskonda ja eluolu• Kirjeldab kiriku osa keskaja ühiskonnas ja kultuuris ning osatähtsust inimese väärtushinnangute kujundamisel	<p>Rahvasterändamine ja Lääne-Rooma riigi langus.</p> <p>Frangi riik: Karl Suur. Lääne-Euroopa riikide teke.</p> <p>Ühiskond ja eluolu: läänikord. Feodaalide ja talurahva eluolu. Rüütlikultuur.</p> <p>Linnaühiskond: kaubandus, käsitöö, valitsemine.</p> <p>Islami teke ja levik: Muhamed. Koraan.</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Oskab analüüsida linnade tekke põhjusi ja iseloomustab linnaühiskonna toimimist • Kirjeldab islami teket ja levikut ning väärtustab islami kultuuripärandit; • Teab ristsisõdade põhjusi ja tulemusi ning mõju kultuurile • Iseloomustab keskaegsete koolide ja ülikoolide tegevust • <i>Tunneb mõisteid: kirik, klooster, vaimulikud ordud, ketserlus, inkvisitsioon,</i> • <i>ristisõjad, läänikord, naturaalmajandus, raad, tsunft, gild, Hansa Liit, skolastika, koraan;</i> • Teab, kes olid Muhamed, Karl Suur, Innocentius III ja Aquino Thomas 	<p>Ilmalik võim ja vaimulik autoriteet: keisrivõim ja paavstlus. Religiooni dominantsus. Vaimulikud ordud. Ketserlus. Ristsisõjad. Ülikoolid ja skolastika.</p>
<p>1. Uusaeg</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • Mõistab riigi, kultuuri ja ühiskonna olemusliku seose ning väärtushinnangute muutumist uusajal; • Kirjeldab uut maailmapilti ning selgitab renessansi, maadevastuste ja reformatsiooni osa selle kujunemisel; analüüsib kriitiliselt erinevaid teabeallikaid; • Teab, mis mõju avaldasid Prantsuse revolutsioon ja Napoleoni reformid Euroopale; • Iseloomustab industriaalühiskonda ning analüüsib selle mõju inimeste igapäevaelule; • Näitab ja analüüsib tähtsamaid uusajal toimunud muutusi Euroopa poliitilisel kaardil; • Tunneb teaduse ja tehnika arengu põhijooni ning tähtsamaid saavutusi uusajal; • Teab mõisteid: <i>renessanss, humanism, reformatsioon, absolutism,</i> • <i>parlamentarism, valgustus, revolutsioon, reform, kapitalism, kolonialism, urbaniseerumine, sotsialism;</i> • Teab, kes olid Leonardo da Vinci, Christoph Kolumbus, Fernao de Magalhaes, Martin Luther, Louis XIV, Voltaire, George Washington, Napoleon, Karl Marx ja Otto von Bismarck 	<p>Uue maailmapildi kujunemine: renessanss ja humanism, maadevastuste mõjud ning tagajärjed, reformatsioon ja vastureformatsioon. Absolutism ja parlamentarism: poliitiline kaart uusaja alguses. Absolutism Prantsusmaal, parlamentarismi kujunemine ja kindlustumine Inglismaal. Ameerika Ühendriikide iseseisvumine. Prantsuse revolutsioon ja Napoleoni sõjad, nende mõju Euroopale: valgustus. Viini kongress. Rahvusluse tõus ja rahvusriikide teke. Industriaalühiskond: tööstuslik pööre, industriaalühiskonna tunnused. Maailmamajandus, teaduse ja tehnoloogia areng</p>

Õpitulemused	Õppesisu ja õppetegevus
II kursus: Eesti ajalugu I (kuni 16. ja 17. sajandi vahetuseni)	
Esiaeg	
<ul style="list-style-type: none"> • Teab tähtsamaid Eesti esiaja perioode; mõistab muististe kui ajalooallikate eripära; • Kirjeldab inimeste eluolu ja toob näiteid inimeste tegevusaladest ja nende muutustest esiajal; • Iseloomustab esiaja eestlaste suhteid naaberrahvastega ning vastastikuseid mõjutusi; • Kirjeldab Eesti halduskorraldust ja majanduse arengut esiaja lõpul; • Seletab ja kasutab kontekstis mõistet <i>arheoloogiline kultuur, muistis, muinaslinnus, kalme, maakond, kihelkond, malev, animism.</i> 	<p>Jääaeg ja selle taandumine. Inimasustuse algus Euraasia põhjaosas.</p> <p>Muinasaja allikad ja nende uurimine.</p> <p>Kiviaja arheoloogilised kultuurid Eestis: Kunda kultuur, kammkeraamika kultuur, noorkeraamika ehk venekirveste kultuur – elanike peamised tegevusalad ning kultuuri iseloomustavad muistised.</p> <p>Pronksiaeg. Asva kultuur. Rauaaeg. Põlispõllundus, kalmed, linnused.</p> <p>Eesti esiaja lõpul. Suhted naabritega: idaslaavlased, balti hõimud, viikingid.</p> <p>Rahvusvaheliste kaubateede kujunemine ja Eesti.</p> <p>Eesti ühiskond esiaja lõpul: sotsiaalne kihistumine. Maakonnad ja kihelkonnad. Linnused. Külad ja elamud.</p> <p>Muinasusund ning ristiusu levik Eestis. Muinasusundi seos loodusega. Vanimad teated ristiusu levikust Eestis.</p> <p>Arutelu Rein Marani filmi „Hiite lummus“ üle.</p> <p>Esitluse ja kaardi koostamine: Muistised Eesti pühapaigad (Viljandi maakonnas)</p>
Keskaeg	
<ul style="list-style-type: none"> • Analüüsib Balti ristiõja põhjusi, kulgu ja tulemusi erinevate osaliste vaatenurgast; • Tunneb muutusi Vana-Liivimaa riiklikus korralduses ja poliitilisel kaardil; iseloomustab suhteid naaberriikidega; • Analüüsib Jüriöö ülestõusu tähtsust ja tähendust ajaloolise narratiivina; • Iseloomustab Eesti keskaja ühiskonda: läänikord, talurahva õiguslik seisund ning majanduslikolukord, käsitöö ja kaubandus, eluolu linnades; loob seoseid Eesti ja Euroopa ajaloo vahel keskajal; • Kirjeldab Eesti keskaja kultuuri põhijooni ning mõistab ristiusu mõju Eesti kultuurile, vaimuelule ja väärtushinnangute muutumisele; saab aru kultuurilisest järjepidevusest; • Seletab ja kasutab kontekstis mõisteid <i>Vana-Liivimaa, Liivi Ordu, vasallkond, mõis, teoorjus, sunnismaisus, adramaa;</i> 	<p>Muistne vabadusvõitlus: Balti ristiõdade põhjused. Muistse vabadusvõitluse kulgu. Eestlaste lüüasaamise põhjused ja tagajärjed. Henriku Liivimaa kroonika ajalooallikana.</p> <p>Vana-Liivimaa riigid: riiklik korraldus ja poliitiline kaart. Seisused. Maapäev. Vana-Liivimaa riikide omavahelised suhted ja suhted naabritega. Jüriöö ülestõus, selle põhjused ja tagajärjed.</p> <p>Keskaja ühiskond Eestis: läänikorraldus. Mõisate rajamine. Sunnismaisuse ja teoorjuse kujunemine.</p> <p>Keskaegsed linnad Eestis: linnade valitsemine. Käsitöö, kaubandus, Hansa Liit. Gildid ja tsunftid. Eluolu linnas.</p> <p>Kirik ja kultuur: vaimulikud ordud ja kloostrid.</p> <p>Õuesõpe: Viljandi ordulinnus ja Viljandi vanalinn.</p> <p>Film: Verekiivi. Töölehed.</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Teab, kes olid Lembitu, Kaupo, piiskop Albert ja kroonik Henrik, ning iseloomustab nende tegevust. 	Legendide kriitiline analüüs. (Villu kelder Viljandi ordulinnuses).
Uusaja algus	
<ul style="list-style-type: none"> • Kirjeldab rahvusvahelisi suhteid Läänemere piirkonnas 16. sajandil; • Selgitab allikate alusel Liivi sõja eellugu, kulgu ja tulemusi; • Teab muutusi riiklikus korralduses ja poliitilisel kaardil sõdade ajal; • Iseloomustab reformatsiooni mõju ja tähtsust eesti kultuuriloos; analüüsib muutusi mentaliteedis ning vaimuelus; • Teab, kes olid Balthasar Russow, Ivan IV ja Wolter von Plettenberg 	Tugeva keskvõimuga riikide kujunemine Läänemere regioonis. Reformatsioon Eestis: haridusolud. Eestikeelse trükisõna algus. Liivi sõda: Vana-Liivimaa asend Läänemere regioonis. Liivi sõja eellugu, kulgu ja tulemused. Eesti kolme kuningriigi valduses: riiklik korraldus ja poliitiline kaart. Vastureformatsioon. Kultuuri areng: Balthasar Russowi kroonika ajalooallikana. Reformatsiooni ja vastureformatsiooni mõju vaimuelule.

Ajalugu, 11. klass

1 tund nädalas, 35 tundi õppeaastas

Õpitulemused	Õppesisu ja õppetegevus
III kursus: Eesti ajalugu II (kuni 19. sajandi lõpuni)“	
I Rootsi aeg	
<ul style="list-style-type: none">• Teab, kuidas toimus Rootsi võimu järkjärguline kehtestamine kogu Eesti alal;• Iseloomustab allikate ja teabetekstide põhjal Rootsi poliitikat Eesti- ja Liivimaal;• Kirjeldab talurahva õigusliku ja majandusliku olukorra muutumist Rootsi ajal;• Mõistab luterluse mõju ning Rootsi aja tähtsust eesti kultuuri ja hariduse arengus, ajaloos ning tänapäeval;• Seletab ja kasutab kontekstis mõisteid <i>rüütelkond, reduktsioon, vakuraamat, piiblikonverentsid, Academia Gustaviana</i>;• Teab, kes olid Bengt Gottfried Forselius, Gustav II Adolf, Johan Skytte ja Karl XI, ning iseloomustab nende tegevust.	Rootsi suurriigi ajastu. Rootsi keskvoim ja baltisaksa aadel. Majanduslik areng: talurahva õiguslik seisund ja majanduslik olukord. Reduktsioon ja selle tulemused. Manufaktuuride teke. Kaubandus. Vaimuelu ja kultuur: luterlus riigiusuna. Esimesed gümnaasiumid. Ülikooli asutamine Tartus. Rahvaharidus. Eestikeelse kirjasõna levik. Esitlus PowerPointis „Eesti kirjasõna kujunemine“
II Eesti 18. sajandil	
<ul style="list-style-type: none">• selgitab Põhjasõja põhjusi, tulemusi ja mõju;• iseloomustab Balti erikorda ning selle mõju Eesti arengule;• analüüsib Euroopa valgustusideede mõju Eesti vaimuelule;• seletab ja kasutab kontekstis mõisteid <i>Balti erikord, restitutsioon, asehalduskord, vennastekogudus</i>;• teab, kes olid Karl XII, Peeter I, Katariina II, Anton Thor Helle ja August Wilhelm Hupel, ning• iseloomustab nende tegevust.	Põhjasõda: Põhjasõja põhjused, kulg ja tulemused. Rahvastikuprotsessid Eestis 16.–18. sajandil. Sõdade, haiguste, olmetingimuste ja näljahädade mõju rahvastikule. Balti erikord: Vene keskvoim ja baltisaksa seisuslik omavalitsus. Talurahva õiguslik seisund ja majanduslik olukord. Asehalduskord. Vaimuelu 18. sajandil: baltisaksa kultuur ja talurahvakultuur. Rahvaharidus. Pietism ja valgustus.
III Eesti 19. sajandil ja 20. sajandi algul	
<ul style="list-style-type: none">• teab, kuidas muutus talurahva õiguslik seisund ja majanduslik olukord, ning selgitab• majandusprotsesside ja talurahvaseaduste seoseid;	Moderniseeruv Euroopa: industriaalühiskonna kujunemine, rahvuslik liikumine. Venemaa 19. sajandil ja 20. sajandi algul. Talurahva vabanemine: pärisorjuse kaotamine Eestis. Talurahva omavalitsuse kujunemine. Talude

<ul style="list-style-type: none"> • mõistab ärkamisaja tähendust ja tähtsust ning selle mõju kodanikuühiskonna kujunemisele • Eesti ajaloos; • 3) iseloomustab rahvusliku liikumise eeldusi ja seoseid Euroopaga; • 4) teab, mis olid tähtsamad rahvusliku liikumise ettevõtmised ning kes olid rahvusliku liikumise • eestvedajad; analüüsib allikate alusel rahvusliku liikumise ettevõtmisi ja ideid; • 5) iseloomustab muutusi Eesti ühiskonnas ja ühiskondlik-poliitilise mõtte arengut 19. sajandi lõpul • ning loob seoseid omariikluse kujunemisega; • 6) seletab ja kasutab kontekstis mõisteid <i>estofiil, ärkamisaeg, rahvuslik liikumine, venestamine,</i> • <i>Aleksandrikool;</i> • 7) teab, kes olid Friedrich Reinhold Kreutzwald, Johann Voldemar Jannsen, Jakob Hurt, Carl • Robert Jakobson, Lydia Koidula ja Jaan Tõnisson, ning iseloomustab nende tegevust. 	<p>pariseksostmine. Usuvahetusliikumine. Tööstuse areng. Erinevused Põhja- ja Lõuna- Eesti arengus.</p> <p>Ärkamisaeg: eelärkamisaeg. Estofiilid. Tartu ülikool 19. sajandil. Eesti haritlaskonna kujunemise algus.</p> <p>Seltsiliikumine. Tähtsamad rahvusliku liikumise ettevõtmised ja nende eestvedajad, erimeelsused eesmärkide saavutamisel. Moderniseeruv Eesti: majanduse areng. Raudteede ehitamine, selle mõju majanduslikule ja sotsiaalsele arengule. Suurtööstuse kujunemine. Põllumajanduse areng. Talurahva kihistumine. Ülevenemaaliste seaduste laienemine Eestile. Venestusaja mõju haridusele, kultuurile ja rahvuslikule liikumisele.</p> <p>Rahvusliku professionaalse kultuuri kujunemine. Uus rahvuslik tous. Poliitilised rühmitused Eestis.</p> <p>1905. aasta sündmused ja nende mõju ühiskonnale.</p>
----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------	-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------

Õpitulemused	Õppesisu ja õppetegevus
IV kursus: „Lähiajalugu I – Eesti ja maailm 20. sajandi esimesel poolel“	
I Maailm Esimese maailmasõja eel	
<ul style="list-style-type: none"> • Kirjeldab suurriikide arenguhooni ja rolli muutumist rahvusvahelistes suhetes; • Teab suurriikide sõjalis-poliitilisi blokke ning analüüsib Antanti ja Kolmikliidu taotlusi; • Tunneb maailma poliitilist kaarti enne Esimest maailmasõda: näitab kaardil suurriikide sõjalistesse blokkidesse kuuluvaid riike, koloniaalimpeeriume; • Iseloomustab maailma majanduse arenguhooni; analüüsib teaduse ja tehnika mõju; • Seletab ja kasutab kontekstis mõisteid <i>imperialism, monopol, Antant, Kolmikliit.</i> 	<p>Suurriikide arenguhooned: poliitiliste süsteemide erinevused, Venemaa.</p> <p>Maailma majandus: teadusrevolutsioon, monopolid, kapitali eksport, vabaturumajandus ja proteksionism. Suurriikide liidud: kujunemise põhjused ja tagajärjed.</p>
II Esimene maailmasõda	

<ul style="list-style-type: none"> • Analüüsib Esimese maailmasõja põhjusi ning sõdivate poolte taotlusi; • Analüüsib Esimese maailmasõja tagajärgi ja mõju maailma arengule; • Analüüsib Eesti omariikluse saavutamise eeldusi ja protsessi; • Teab Eesti Vabadussõja tähtsamaid sündmusi ning kirjeldab sõja käiku kaardi alusel; • Mõistab Vabadussõja ja Tartu rahu tähendust Eesti Vabariigi kindlustumisel; • Seletab ja kasutab kontekstis mõisteid <i>Veebruarirevolutsioon, autonoomia, Asutav Kogu, Landeswehr, Tartu rahu, Päästekomitee, iseseisvusmanifest</i>; • Teab, kes olid Nikolai II, Vladimir Lenin, Jaan Poska, Johan Laidoner ja Konstantin Pats, ning iseloomustab nende tegevust. 	<p>Esimese maailmasõja põhjused. Sõdivad pooled ja tähtsamad sõjatandrid. Esimese maailmasõja tagajärjed: impeeriumide lagunemine, uute rahvusriikide sünd Euroopas, uus maailmakord ja Rahvasteliit. Eesti iseseisvumine: eeldused, iseseisvumine, Vabadussõda, Tartu rahu.</p>
<p>III Maailmasõdadevaheline aeg: demokraatia ja diktatuurid</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • Analüüsib ning võrdleb rahvusvahelisi suhteid 1920. ja 1930. aastail ning teab muutuste põhjusi; • Iseloomustab majanduse arengut maailmasõdade vahelisel perioodil ning selgitab majanduskriisi põhjusi ja mõju; • Analüüsib ning võrdleb demokraatlikku ja diktatuurset ühiskonda; • Analüüsib Eesti ühiskonna poliitilist arengut 1920. ning 1930. aastail, selgitab autoritarismi kujunemise põhjusi ja mõju ühiskonnale ning iseloomustab vaikivat ajastut; • Seletab ja kasutab kontekstis mõisteid <i>demokraatia, diktatuur, autoritarism, totalitarism, kommunism, NSVL, fašism, natsionaalsotsialism, Rahvasteliit, Versailles' süsteem, vaikiv ajastu, vabadussõjalased</i>; • Teab, kes olid Jossif Stalin, Adolf Hitler, Benito Mussolini, Franklin Delano Roosevelt, Konstantin • Pats ja Jaan Tõnisson, ning iseloomustab nende tegevust. 	<p>Euroopa-kesksus ning rahvusvahelised suhted. Demokraatia laienemine. Demokraatia põhijooned Suurbritannia, Prantsusmaa ja USA näitel: poliitiline süsteem, majandus, ühiskonnaelu. Majanduskriis: põhjused, levik ja mõju, Roosevelti uus kurss. Autoritarism, totalitarism: fašism, natsionaalsotsialism, kommunism. Diktatuuride iseloomulikud jooned, eripära ja levik: poliitiline süsteem, majandus, ühiskonnaelu. Uute konfliktide kujunemine, kriisikolled. Eesti tee demokraatialt autoritarismile: poliitiline süsteem, majandus, ühiskonnaelu.</p>
<p>IV Teine maailmasõda</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • Iseloomustab Teise maailmasõja põhjusi ja tagajärgi; 	<p>Teine maailmasõda kui Esimese maailmasõja jätk.</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Kirjeldab sõjategevust kaardi järgi; • Teab Hitleri-vastase koalitsiooni kujunemislugu; • Analüüsib Teise maailmasõja mõju Eesti ajaloole; • Teab, kes olid Winston Churchill, Charles de Gaulle, Dwight Eisenhower, Georgi Žukov, Johannes Vares ja Otto Tief, ning iseloomustab nende tegevust; • Seletab ja kasutab kontekstis mõisteid <i>Anšluss, Müncheneri konverents, MRP, baaside leping, okupatsioon, Suvesõda, Atlandi harta, ÜRO, Talvesõda.</i> 	<p>Teise maailmasõja põhjused: Saksamaa, Nõukogude Liidu ja Jaapani agressiivne välispoliitika ning demokraatlike lääneriikide lepituspoliitika nurjumine.</p> <p>Sõdivad pooled: Saksamaa ja tema liitlased. Hitleri-vastane koalitsioon ning selle kujunemine: Atlandi harta, Teherani, Jalta ja Potsdami konverentsi tähtsus.</p> <p>Tähtsamad sõjatandrid ja lahingud: rinded, tähtsamaid lahingud (Pearl Harbor, Moskva, Midway, Stalingrad, Kursk, El-Alamein, Normandia dessant).</p> <p>Teise maailmasõja tulemuste vastuolulisus ja selle tagajärjed maailma poliitilisele, majanduslikule ning ideoloogilisele arengule.</p> <p>Eesti Teises maailmasõjas: iseseisvuse kaotamine, okupatsioonid, sõjakaotused ja -kahjud, sõja mõju inimeste elukäikudele.</p>
------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------	--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------

Ajalugu 12. klass.

2 tundi nädalas, 70 tundi õppeaastas

Õpitulemused	Õppesisu ja õppetegevus
Lähiajalugu II. Eesti ja maailm 20. sajandi teisel poolel“	
I Külma sõda	
<ul style="list-style-type: none">• Analüüsib külma sõja põhjusi ja kujunemist ning teab avaldumisvorme;• analüüsib külma sõja kriiside tekkimise põhjusi ning osaliste taotlusi ja tulemusi;• teab, kes olid Harry Truman, John Fitzgerald Kennedy, Nikita Hruštšov, Fidel Castro ja Konrad Adenauer, ning iseloomustab nende tegevust;• seletab ja kasutab kontekstis mõisteid <i>külm sõda, kriisikolle, NATO, VLO, võidurelvastumine,</i>	Külm sõda, külma sõja põhijooned ja avaldumisvormid, kriisid ja sõjad. Läänemaailm USA ja Saksamaa Liitvabariigi näitel. USA ühiskond, sisepoliitika, ühiskondlikud liikumised, välispoliitika. Saksamaa Liitvabariigi majanduse areng, Ida- ja Lääne-Saksamaa suhted. Kommunistlikud riigid, kommunistliku süsteemi teke. NSV Liit, stalinism, sula, stagnatsioon. Eesti Nõukogude okupatsiooni all, piiride muutumine, repressioonid, kollektiviseerimine, industrialiseerimine, poliitiline juhtimine, kultuur ja eluolu.
II Demokraatlik maailm peale Teist maailmasõda	
<ul style="list-style-type: none">• Analüüsib demokraatlike riikide arengu põhijooni;• Teab Euroopa integratsiooni kujunemist ja põhietappe;• Teab, kes oli Robert Schumann, ning iseloomustab tema tegevust; Seletab ja kasutab kontekstis mõisteid <i>Euroopa Liit, Euroopa Nõukogu, OSCE.</i>	USA: poliitiline süsteem, majandus, ühiskonnaelu. Ühise Euroopa integratsiooni otsingud. Euroopa integratsioon.
III NSVL ja kommunistlik süsteem	
<ul style="list-style-type: none">• analüüsib kommunistliku süsteemi kujunemislugu ja erinevaid arenguetappe;• iseloomustab NSVLi ühiskonnaelu arengut;• analüüsib kommunistliku süsteemi kriiside põhjusi ja tagajärgi;• analüüsib Eesti ühiskonna arengut Nõukogude okupatsiooni ajal;• seletab ja kasutab kontekstis mõisteid <i>kollektiviseerimine, industrialiseerimine, dissidentlus, Brežnevi doktriin, plaanimajandus, sotsialismileer, liiduvabariik;</i>• teab, kes olid Jossif Stalin, Nikita Hruštšov, Leonid Brežnev, Mao Zedong,	Kommunistliku süsteemi kujunemine. Ida-blokk: poliitiline süsteem, majandus, ühiskonnaelu, Moskva poliitika ja kriisid: Ungari ülestõus, Praha kevad, Poola kriisid, solidaarsus. Kommunistlik Hiina. NSVL: stalinism, sula, stagnatsioon. Eesti NSV: ühiskond, majanduse areng, rahvastik, vastupanu vormid, suhted väliseestlastega

Johannes Käbin, Aleksander Dubček ja Lech Walesa, ning iseloomustab nende tegevust.	
IV Maailm sajandivahetusel	
<ul style="list-style-type: none"> • analüüsib kommunistliku süsteemi lagunemise põhjusi; • teab ja näitab muutusi maailma poliitilisel kaardil parast külma sõja lõppu; • analüüsib jõudude vahekorra muutusi rahvusvahelistes suhetes ning uute pingekollete kujunemist; • analüüsib Eesti iseseisvuse taastamist ning teab riikluse ülesehitamise käiku; • selgitab Eesti integreerumist Euroopasse ja maailma; • teab, kes olid Ronald Reagan, Mihhail Gorbatšov, Boris Jeltsin, Arnold Rüütel, Lennart Meri, Edgar Savisaar ja Mart Laar, ning iseloomustab nende tegevust; • seletab ja kasutab kontekstis mõisteid <i>perestroika</i>, <i>glasnost</i>, <i>laulev revolutsioon</i>, <i>Rahvarinne</i>, <i>Balti kett</i>, <i>interrinne</i>, <i>ERSP</i>, <i>Eesti Kongress</i>. 	<p>Majanduslikud ja poliitilised reformid NSVLis.</p> <p>NSVLi ja kommunistliku süsteemi lagunemine. Berliini müüri langemine. Külma sõja lõpp ja geopoliitilised muudatused: poliitilise kaardi muutumine.</p> <p>USA rolli muutus: uus jõudude vahekord maailmas.</p> <p>Eesti iseseisvuse taastamine. Integratsioon Euroopasse ja maailma: laulev revolutsioon, riikluse taastamine.</p> <p>Uued pingekolled: Balkani kriis.</p>

Õpitulemused	Õppesisu ja õppetegevus
Lähiajalugu III – 20. sajandi arengu põhijooned: Eesti ja maailm	
I Eluolu ja kultuur	
<ul style="list-style-type: none"> • teab tähtsamate ideoloogiate põhiseisukohti ja iseloomustab nende mõju ühiskonnale; • teab teaduse ja tehnika arengu saavutusi ning kirjeldab nende rakendumist igapäevaelus; • analüüsib kultuuri arengu põhijooni ning seostab neid ühiskonnas toimunud muutustega. 	<p>Ühiskondlikud liikumised ja ideoloogiad: sotsialism, liberalism, noorsooliikumine, kodanikuõiguste liikumised, keskkonnakaitse. Ühiskondlike liikumiste ja ideoloogiate avaldumine kultuuris.</p> <p>Muutused eluolus: naiste emantsipatsioon, sport, mood, massikultuur, kodumasinad.</p> <p>Teaduse ja tehnika areng: autoajastu, raadio, televisioon, arvuti, internet, kosmoseajastu.</p> <p>Kultuurivaldkondade arengu iseloomulikud jooned: kunst, kirjandus, arhitektuur, muusika.</p> <p>Mitmekultuurilisuse kontseptsioon.</p> <p>Poliitiliste olude mõju Eesti kultuurile ja eluolule.</p>
II Sõja ja rahu küsimus	
<ul style="list-style-type: none"> • analüüsib, mis asjaoludel kujunesid ja muutusid inimeste hoiakud ning 	<p>Suhtumine sõdadesse: patsifism, võidurelvastumine, desarmeerimine, tuumasõja oht.</p>

<p>väärtushinnangud sõja ja rahu küsimuses 20. sajandi jooksul;</p> <ul style="list-style-type: none"> • analüüsib rahvusvaheliste organisatsioonide rolli riikidevahelistes suhetes; • teab Lähis-Ida kriisikolde kujunemise põhjusi, selgitab kriisi olemust ja püüdeid seda lahendada; • seletab ja kasutab kontekstis mõisteid <i>desarmeerimine, võidurelvastumine, patsifism</i>. 	<p>Rahvusvahelised organisatsioonid: Rahvasteliit, ÜRO, NATO. Uue maailmakorra loomise katsed. Konfliktid ja nende lahendamise püüded Lähis-Ida näitel. Eesti osalemine rahvusvaheliste organisatsioonide töös.</p>
<p>III Inimsusevastased kuriteod</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • selgitab, mis arengusuunad ühiskonnas tegid võimalikuks inimsusevastaste kuritegude toimepaneku; • mõistab inimsusevastaste kuritegude olemust ning nende taunimise ja vältimise vajalikkust; • seletab ja kasutab kontekstis mõisteid <i>genotsiid, holokaust, küüditamine, GULAG</i>. Inimsusevastased kuriteod Eestis 	<p>Massikuritegude ideoloogilised alused ja psühholoogilised juured. Koonduslaagrid, GULAG. Küüditamised. Natsismikuriteod. Kommunismikuriteod. Genotsiid, etnilised puhastused.</p>
<p>IV Muu maailm</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • iseloomustab koloniaalsüsteemi toimimist, selle lagunemise põhjusi ja tagajärgi; • analüüsib uute vastasseisude kujunemist maailmas pärast külma sõja lõppu. 	<p>Koloniaalsüsteemi lagunemine ja selle tagajärjed. Uute vastasseisude kujunemine, terrorism. Islamimaailma aktiveerumine ja vastuolud läänega.</p>